

„Еуфория“ е художествен разказ за Силвия Плат и не бива да се чете като нейна автобиография. Събитията и героите в тази книга, които по някакъв начин съвпадат с действителни събития и герои в тъканта на романа, са единствено художествен разказ и литературна фантазия. Така Силвия Плат представлява измислен герой в това произведение.

7 декември 1962, Девън

СЕДЕМ ПРИЧИНИ ДА НЕ УМРА:

1. Кожа. Никога повече да не докосна кожата на любимото си дете. Никълъс, който се прави на клоун, а аз забивам глава и потривам нос в дупето му. Фрида, която трябва да погъделичкаш, за да усети, че е жива, избухва в пречистващ смях. Кожата ми, която при допира с техните кожи усеща, че сме една плът и кръв сега и завинаги във вечността. Амин. О, никога да не усетя повече техния разтърсващо силен пулс, продължение на моя. Не мога да спра да живея заради тях, независимо че са наследили и кожата на Тед, змийската кожа на Тед, който отваря пастта си и бавно поглъща жертвата, докато я задуши напълно.

2. Време. Искам да видя как децата ми растат и се учат да карат колело с ожулени колене, да смъкна примката от врата си и да се изсмея в лицето му, когато (изтъкан от самота – змиите по принцип са патологично самовглъбени) вече се е запътил към следващата си жертва, а аз продължавам да живея. Искам да ближа близалка и да усещам как захарта и времето се стопяват в мен, да се събудя в летен ден с чаша кафе и да се отдам на потребността да пиша, докато времето също спре, консервира се, изтече като десет морета и ме напусне. Време, моля те да ми простиш. Искам и да преживея това дяволски всеопрощаващо време, което кара ягодите светкавично да покажат главички от земята (макар смъртта да им диша във вратовете с почти едновременното им изгниване) и позволява на

човек да се събуди с глава на възглавницата и за пореден път да си въобрази, че всичко е наред.

Господи, колко добре се чувствам сега, когато съм на път да умира. Виждам всичко по-ясно от всякога. Да живея с мисълта, че ще умира, е като хероин за мен, животелната инжекция да видя бившия си любим без капка кислород, защото въздухът в защитната му броня е свършил. Змията сменя кожата си и тя избледнява като забравена хавлия на английски плаж. Вместо това предпочитам да изгоря, убедена в превъзходството на огъня като метафора на моя собствен живот. О, огън, невъзможно е да бъдеш посрещнат с отворени обятия. О, ужас, когато пламъците поглъщат драсканиците на човек, взел ги погрешно за достойни за „Нобел“.

Уверявам ви, ще ме помните в бъдеще. Няма нужда да бъда кожа, време и все още млада през шейсетте, тъй като ние с времето ще се слеем в едно. Аз, чиста като възвишена дума върху брилянтна страница от поетична книга. Тед ще прочисти страниците на книгата ми, както аз перях грозните му ризи. И ще се спаружи като райска ябълка, паднала на земята през есента. Една от японските ябълки, които имаме тук.

3. Никога повече да не правя секс, да не усетя горещия член да прониква в плътта ми и да ме превръща в животно, да ме изличи като човек. Ако някой иска да ме чука всеки ден, хич няма защо да умирам, ха-ха. Не ме цитирайте, но моля да го покажете на майка ми, най-недочуканата жена в световната история (поради което е толкова кисела, спаружена, банална и прозрачна като чаша вода, майка ми е чаша с вода, без която не може, но толкова скучна и безвкусно предвидима, че чак ме кара да презирам смъртта; така пре-

изпълнена с омраза към другите жени, особено онези, които биха ми се притекли на помощ; тя ме накара да се чувствам така, сякаш не се нуждая от вода, сякаш съм отвъд водата, не съм жадно за вода създание, не съм бозайник, и сега съм пред вас с цялата си смъртоносна жажда за вода, но мразя водата, моля, отървете ме от дневната ми чаша с вода).

4. КАЖЕТЕ му го. Кажете му, че ще умра и че всичките му пророчества ще се сбъднат. „Щеше да е по-лесно, ако беше умряла“, изсъска той онова лято, за да събере сили да ме напусне. „Ти и гибелният ти ореол, личната ти молитва за смърт“, хленчеше, че убивам всичко, до което се докосна. Няма да му кажа, че е прав. Ще стоя в центъра на кръга, ще блестя и ще живея. Ако аз не застана в центъра на собствения си живот, кой друг? Няма да му подаря историята на живота си. Няма да му дам възможност да повтаря: *Да, деца, майка ви беше невероятен човек, често се чувстваше зле, обичаше живота, когато той течеше към нея като златен поток, но животът има и остри ръбове, има студ, бацили през март и безпаричие. Трябва да пазим паметта ѝ, деца, трябва да разказваме историите ѝ и всяко лято, когато нарцисите подадат глави от земята, да берем букет в нейна чест. Гласът на майка ви Силвия беше ту приглушен, ту силен, но този глас така и не успя да си проправи път от тялото ѝ до страниците на книгите, затова тя така силно жадуваше да изличи тялото и да остави единствено духа да продължи да живее. Написаното от нея и оставено за поколенията беше по-важно от съвместния ѝ живот с нас. Дрън-дрън. Мамка му! Не, не искам да му дам най-вкусните трохи от тортата на моя живот. За да може тогава по-голямата му сестра Олуин да стои там на яките си крака и със скръстени*

ръце да опява: Казвах ти, казах ти аз още от първия миг, като я видях, казах ти, че с тази жена далече няма да стигнеш, Тед, с нейната крехка сила, с трагичното изражение на лицето ѝ, толкова изкусително лесно за изличаване само с един сарказъм, който да срути представата ѝ за себе си и широката ѝ усмивка да премине в плач. Едно шибано малко момиче, Тед, някаква малка красива американка с целофанено сърце, можеш да я задържиш за миг, преди да се стопи като захар в дъжда. Повярвай ми!

И слушайки сестра си, той ще се почувства могъщ и ще си помисли: Да, бях глупак да се опитвам да я обичам, да обичам тази, която не може да бъде обичана.

Истината обаче е, че именно в неговия дом няма място за любов. В неговия дом, в неговия роден дом, там, докато работи, човек скърца със зъби, там умът се напряга, за да роди каквато и да било естетика, и начинът, по който се отнасяте с другия, **НЯМА НИКАКВО ЗНАЧЕНИЕ**; дом, напълно лишен от култура, от възвишеност, от изтънченост, дом, където царят грубост и невежество, лоши обноски. Какво да направя, оказах се личност, която може да обича, да бъде красива, а попаднах в дома му, в неговия дом, в неговата Англия с първобитните възгледобивни традиции и омърляни с възлищен прах дрехи.

Исках да дам всичко, което притежавам, да дам остроумието си, уменията си, таланта си за писане, дарбата си да откривам и да забелязвам нещата. Да наблюдавам. Но виж, светът не се нуждае от способни, златни момичета. Светът не може да ги понася. Светът иска грозници като Олуин, които никой мъж не би обикнал, оправни следвоенни европейски жени; не иска интелектуална изтънченост, не се нуждае от

момичета, които учат в Смит Колидж*, нито от такива, които създават красиви стихове в свободното си време. Жените като Олуин завиждат, ох, как само завиждат на такива като мен, но все пак накрая печелят те – спечелват самия живот, макар да не са родили и едно дете, за да продължат кралския род с широко разтворени крака на леглото, изтласквайки светеща магма в света. Тя няма да пожертва нищо, Олуин, защото никога няма да гори. Ще стои там и ще хапе и ще се остави животът да я влачи, докато умре. Тя никога няма да влезе в самия живот, да му диктува, да го извайва в красиви форми, да му даде нови деца. Така ще ѝ бъде спестено да разбере какво е светът да не търпи твоята сила, твоята разтърсваща красота, твоя гений. Тя ще се смее на моята смърт, ще въздиша заради моята смърт и ще ми завижда за нея, защото, не, тя никога няма да бъде толкова смела!

5. Морето и камъните. Да се скитам в ослепителната светлина на Уинтроп и да събирам камъчета за баща ми, да съм на седем и да усещам как творенията на природата, които намирам за него, ни свързват по-здраво от всичко друго в света. Мистериите, които търся за него, са наши, да ги откриваме и да ги пазим нежно като тайни в сърцата си. Морето облизва почернелите ми крака и ухае на разяждаща сол и мокри разкъсани водорасли, а татко ме моли да се разходим и да потърсим най-красивите миди и охлювчета, най-гладките камъчета, за които после ще измисля и ще ми разказва истории. Плажът и баща ми, морето, неговата вечност. Обичам баща си. Знаем, че съм про-

* „Смит“ е един от най-престижните хуманитарни колежи в САЩ, основан в края на XIX век, в който е учила Силвия Плат. – Бел. прев.

излязла от него, че именно той ми е дал тайната и думите; искреността. Когато сега се връщам в Уинтроп, вече не усещам могъществото на бреговете и морето ме отблъсква – знам, че ме очакват други задачи. Мисля, че отново ще открия покоя и блясъка на детството, но резултатът е, че просто се вирам през него с нов поглед и го предавам. Така че може би това не е причина да се живее. Дори децата ми да обикнат морето като мен, те никога няма да срещнат баща ми, своя дядо, и да пускат малки кръгли камъчета в огромните му ръце. Той едновременно е и не е причина да се живее, моят татко. Искам да запазя паметта за него, да го защитавам и да оставя тялото си да се носи до края на времето като котва на разбития му кораб. Но не искам да видя как морето, камъните, мидите и охлювите се превръщат в призраци. И да усетя дъха на смъртта във врата си.

6. Фрида, ах, Фрида.

7. Никълъс.

Една година по-рано

Написаното е моят живот. Моето тяло, моята кожа, бледите ми просветващи китки, които държаха кормилото, докато карах колело през Девън. Щом срещнех някого, потръпвах, сякаш нервите и кръвоносните ми съдове изграждаха фина мрежа, която покрива тялото ми отвън, а сърцето ми беше уста, сърцето говореше и изстрелваше „Здравей“, щом срещнех съседката (съпругата на банковия директор), която задължително ме оглеждаше, за да види дали съм нормална.

Сърцето ми беше моята същност. Моята уста. Моята червена уста. аз бях субектът, темата; как тогава бих могла да изляза от себе си и да създам друга тема? И как бих могла да напусна темата, след като самата аз бях нейният център?

Тед знаеше това, затова се ожени за мен: бях нервите, бях кръвта, сърцето, бях бялата кожа, бях перлена огърлица, бях мраморът, бях гълъбът, бях еленът, бях мъртвата къртица, която намерихме в полето, бях момичето, бях жената, бях майката на децата му. Бях Америка, бях един цял континент, бях бъдещето, бях темата, която чакаше да открие, бях личност, която искаше да колонизира, искаше да ме погълне, да ме приюти, да ме задържи. Искеше да ме вземе от Америка, където бях родена, и да усетя пулса на лондонския живот в сърцето си, за да ме настани после в къщата си в Девън сред нарцисите и птиците. Купи ми велосипед. Чукаше ме здравата на канапето в студената всекидневна, бях топла локва под него, в която той нагазваше. Миришеше на плът и кръв. На сперма. И постепенно се почувства всемогъщ. Беше покорил Америка, беше разширил собствените си граници и

бе усъвършенствал темата: жената, която трябва да умре.

Осъдената на смърт жена.

Той ме създаде.

Станах от локвата и се изтрих с щастлива усмивка, бях оплодена с детето му, мечтата му се беше сбъднала. Англия. Бях на неговата земя. На ловното му поле за зайци. Неговото ябълково дърво, седемдесет и едно ябълкови дръвчета (макар че преброих седемдесет и две). Неговите думи, неговите дървета, неговото писане. Неговият глас. Аз правех живота му цялостен. Позволих на едно от децата му да изпадне от вселената на моята плът. Фрида. Една ябълка от дървото. Червена уста, червено сърце, червен пулс. И тогава почувствах, че и аз съм жива.

„Нищо не ме прави по-щастлива от децата ми“, написах в едно писмо до мама. Но знаех също, че всичко, което казвам и пиша (ГЛАСЪТ МИ; КОЙТО БЯХ АЗ), един ден ще се обърне срещу мен. Реалността ми се променяше с всяка минута, Тед знаеше това, в един миг бях доволна, в следващия бях щастлива, после изпадах в отчаяние, след това се разплаквах, потях се, желяех и се надявах.

Но никой не гледаше на това сериозно.

Така че, когато съпругата на директора ме видя в центъра, докато слизах от колелото (бях в напреднала бременност), си пожелах да съм на нейно място, да бъда тази, която наблюдава НЕЯ, а не тя мен. Аз, Силвия, бях много по-красива за гледане и въпреки това не можех да видя себе си!

Задъхана се усмихнах пресилено, изтрих капка пот от лицето си. Топло в топлите дрехи. Центърът бе украсен, след няколко седмици щеше да дойде Коледа. Съпругата на банковия директор беше напазарува-